

Міністерство освіти і науки України
**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ
ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

04074, Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

«21» січня 2019 р. №
На № ____ від _____

**Інформаційний звіт Національного еколого-натуралістичного
центру учнівської молоді МОН України**
про масові заходи, присвячені 100-річчю позашкільної освіти в Україні
(за інформацією облЕНЦ (СЮН))

2018 рік – рік 100-річчя позашкільної освіти в Україні, розвиток і становлення якої був тісно пов'язаний з історичним, соціальним, економічним, політичним та культурним розвитком країни в цілому.

Від найстаршого до наймолодшого: кожен заклад позашкільної освіти України – це перлина дитячої творчості, дитячих здібностей і талантів, скарбниця високих досягнень у мистецтві, науці, природоохоронних справах, туризмі.

Головною подією 2018 року був **Всеукраїнський фестиваль дитячої творчості**, присвячений 100-річчю позашкільної освіти в Україні, у рамках якого проведено перший Всеукраїнський молодіжний хакатон «XREALITYHACK 2018» (м. Луцьк, Волинська область).

У фестивалі взяли участь понад 3 тисячі учнів, гості з різних куточків України. Основна мета фестивалю – популяризація позашкільної освіти загалом та екологічної освіти зокрема як важливої складової формування світогляду молоді.

У перший день роботи фестивалю відбулося урочисте вручення державних та відомчих нагород представникам закладів позашкільної освіти України. У цей день учасники фестивалю мали можливість відвідати експозону «Позашкілля України» та гала-концерт кращих дитячих колективів «Дивосвіт дитячих талантів».

Другий день був присвячений центральній події фестивалю — Всеукраїнському молодіжному хакатону «XREALITYHACK 2018». Хакатон — це майданчик для розвитку та модернізації своїх проектів, який покликаний продемонструвати практичне їхнє втілення в конкретні справи соціальної дії. У заході взяли участь команди дітей з 16 міст України. У його рамках відбулося визначення кращих екологічних проектів, технічних та інженерних рішень, презентованих учнями. Гран-прі здобули юні науковці: Ковбасюк Ярослав, учень Тарутинського НВК «ЗОШ I-III ступенів – ліцей - ДНЗ» Одеської області, Кіпчук Анна Миколаївна, Закревський Олександр Сергійович, вихованці Житомирського міського центру науково-технічної творчості учнівської молоді.

Делегація еколога-натуралістичного спрямування була найчисленнішою на Всеукраїнському фестивалі дитячої творчості. Адже участь у ній взяли представники еколога-натуралістичних центрів з усієї України.

Крім того, у центральному парку Луцька область презентувала свої містечка. Містечко екологів називалося «Екологічний дивосвіт». Екологи представляли бджільництво, вироби з глини, виставку картин зі сміття, яку виготовила студія «Чарівний пензлик». Це свого роду екологічна просвіта у дії.

Протягом 2018 року в Україні до 100-річчя позашкільної освіти були проведені заходи з учнівською молоддю і з управлінської та методичної роботи еколога-натуралістичного спрямування. Це обласні та районні конкурси, виставки, фестивалі, акції, зльоти, експедиції, конференції, форуми, зустрічі, семінари, збори, квести тощо.

Обласні конкурси, присвячені 100-річчю позашкільля України, організували та провели Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання, комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний центр еколога-натуралістичної творчості учнівської молоді». До того ж з метою популяризації акваріумістики, залучення учнівської молоді до мистецтва аквадизайну, сприяння розвитку юннатівської акваріумістики в Житомирській області, **комунальний заклад позашкільної освіти «Обласний еколога-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради** 20 вересня 2018 року вперше провів обласний конкурс з акваріумістики та мистецтва аквадизайну «AQUA SCAPE».

Крім того, з метою розвитку екологічної свідомості, творчих здібностей та професійної орієнтації учнів, залучення їх до проведення практичної роботи щодо збереження і відновлення біологічного різноманіття, підвищення ефективності навчально-дослідної роботи в галузі біології, екології, сільського та лісового господарства, квітникарства, озеленення і ландшафтного дизайну, створення умов для самовдосконалення та творчої реалізації особистості, **комунальний заклад освіти “Обласний еколога-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” Дніпропетровської обласної ради** (далі — КЗО “ОЕНЦДУМ”) провів обласні конкурсні змагання юних натуралістів “Знаю, вмю, дію - 2018”.

На гостинній території КЗО “ОЕНЦДУМ” зібралися учні і вихованці закладів освіти міст, районів та об’єднаних територіальних громад для участі у

змаганнях, які проводилися цього року за 5 напрямками: квітникарство та озеленення; екологія та природоохоронна робота; зоологія; овочівництво; садівництво, лісівництво і дендрологія.

До складу журі обласних змагань входили наукові працівники закладів вищої освіти: Дніпровського державного аграрно-економічного університету, Дніпровського національного університету ім. О. Гончара, представники провідних лісництв області, громадських екологічних організацій, зокрема обласного осередку Українського товариства охорони птахів, педагогічні працівники КЗО «ОЕНЦДУМ».

Участь у заході взяли 72 учні і вихованці закладів загальної середньої та позашкільної освіти з 6 міст, 6 районів та 9 об'єднаних територіальних громад області.

Виставки провели обласні еколого-натуралістичні центри учнівської молоді таких областей, як Запорізька, Івано-Франківська, Львівська, Закарпатська, Тернопільська, Херсонська, Черкаська, Київська, Одеська. Так, у холі Закарпатської облдержадміністрації пройшла тижнева виставка досягнень і напрацювань закладів позашкільної освіти області «Наш талант і творчість тобі, Україно!». **Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді** розпочав свою експозицію з мешканців куточка живої природи. Потім перейшли до експозиції з основних видів діяльності екоцентру — методичної, науково-дослідної, природоохоронної, пропагандистської, в тому числі й видавничої роботи. Зокрема, це шістнадцять випусків «Бібліотеки позашкільника», «Вісника ЗОЕНЦ», турнікети: «Прикрасимо Землю своїми руками», «Україна – сад», дитяча екологічна відеостудія «Дивосвіт»; стенд про виїзні форми досліджень природи – «Табір юних орнітологів» та Всеукраїнський еколого-освітній табір-експедиція «Ойкос». А також під час свята «День відкритих дверей» у Закарпатському еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді пройшла виставка „Щедрість рідної землі”, на якій радував урожай, зібраний юннатами на навчально-дослідній земельній ділянці.

Обласні та районні фестивалі, приурочені до 100-річчя позашкільної освіти в Україні, організували та провели Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, комунальний заклад позашкільної освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради, комунальний заклад «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», комунальний заклад Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини», комунальний заклад «Центр дитячої творчості» Балтської міської ради (Одеська область), Кременчуцький еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (Полтавська область). Наприклад, у **Чернівцях** основне дійство з відзначення 100-річчя позашкільля України відбулось 31 травня 2018 року, коли пройшов обласний фестиваль дитячої творчості.

Свято об'єднало шість напрямів позашкільної освіти: еколого-натуралістичний, художньо-естетичний, дослідницько-експериментальний, туристсько-краєзнавчий, науково-технічний, спортивний — і продемонструвало творчість, зацікавленість учнівської молоді в здобутті основ майбутньої

професії, вміння педагогічних колективів створити умови для розвитку дитячих здібностей.

Програма Фестивалю позашкільників передбачала ходу центральними вулицями міста під гаслом «Позашкілля – 100 років», святкування в центральному парку імені Тараса Шевченка з майстер-класами, експозиціями, святковим концертом, квестами, флешмобами та іншими цікавими заходами. Фестиваль ознайомив громадськість Буковини з 34 закладами позашкільної освіти, їх діяльністю, здобутками.

Гостями Фестивалю були представники Чернівецької обласної адміністрації, Чернівецької обласної ради, Інституту післядипломної педагогічної освіти, педагоги-ветерани позашкільної освіти. Директор департаменту освіти і науки Чернівецької ОДА Оксана Палійчук у своєму виступі зазначила: «Буває, дитина не може себе реалізувати серед однокласників у школі, а на гуртку, працюючи своїми руками, вона отримує першу радість відкриття, вірить у свої сили. Керівник гуртка інколи виконує більшу роль, ніж батько, мати та вчитель. Позашкілля — це профорієнтація, обрання життєвого шляху, тому дякуємо людям, які щодня запалюють серця дітей».

У рамках відзначення 100-річчя позашкілля України були проведені обласні й районні **акції** в Львівському обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, комунальному закладі «Чернігівська обласна станція юних натуралістів», Закарпатському обласному еколого-натуралістичному центрі, комунальний заклад Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини»; Біляївському районному Будинку дитячої та юнацької творчості, Овідіопольському районному Будинку дитячої та юнацької творчості, Чорноморському Центрі еколого-натуралістичної творчості, на Ізмаїльській міській станції юних натуралістів (Одеська область) і на Станції юних натуралістів Каховської міської ради (Херсонська область). Так, **Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді** (далі — **ЛОЦЕНТУМ**) організував та провів акції «Посади дерево миру», «З малого жолудя – великий дуб», «Сад героїв» та ін. Зокрема, вихованці гуртка «Юні лісівники» ЛОЦЕНТУМ, який працює на базі Великомоствівського ОЗЗСО I-III ступенів Сокальського району, висадили біля школи липову алею (44 саджанці), провели озеленення парку ім. Т.Г. Шевченка; в парку Генріха Йордана, який знаходиться на території Стрийської міськСЮН, юні екологи разом з учасниками АТО, лісівниками та педагогами станції на алеї Героїв висадили 25 саджанців дуба; юні лісівники Туринківської ЗОШ I-III ступенів Жовківського району заклали шкільку з рослин гінкго дволопатевого.

З нагоди святкування 100-річчя позашкільної освіти в Україні проводилися **обласні зльоти** з метою розвитку творчих здібностей учнів, підвищення рівня екологічної свідомості особистості, ефективності та якості навчально-дослідної роботи закладів освіти в галузі біології, екології, сільського, лісового господарства (Дніпропетровська, Кіровоградська, Запорізька, Київська області). Наприклад, **Запорізький обласний центр**

еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (далі — ЗОЦЕНТУМ) в рамках відзначення 100-річчя позашкільця провів обласний зліт юних натуралістів «Мій край – моє натхнення».

Під час зльоту працювали секції: «Охорона навколишнього середовища», «Аграрна діяльність», «Народні ремесла».

Цікавими та змістовними були майстер-класи з виготовлення:

- ляльки-мотанки та міні-короваю із солоного тіста (Бурчацька ЗОШ Михайлівського району, учні якої є вихованцями ЗОЦЕНТУМ);
- українських квітів (ЗНВК № 42 м. Запоріжжя);
- оберегів (Кушугумський НВК «Інтелект» Запорізького району, учні якого є вихованцями ЗОЦЕНТУМ);
- рослин-символів народів світу (Мелітопольський ЦПО).

Серед заповідних об'єктів України біосферний заповідник “Асканія-Нова” посідає особливе місце, адже історія заповідання його території нараховує близько 110 років, коли багатий землевласник Фрідріх Фальц-Фейн в 1898 році у своєму родовому маєтку за власною ініціативою першим у світі вилучив з господарського використання ділянку своїх угідь, яка стала ядром теперішнього найбільшого в Європі (11054 га) заповідного типчаково-ковилового степу.

Саме сюди, у серце **Херсонської області**, з 11 по 13 вересня минулого року приїхали учасники **обласної еколого-краєзнавчої експедиції** “Вивчаємо заповідні території України”, щоб власними очима побачити це природне диво — біосферний заповідник “Асканія-Нова”, який включено до Міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО і є одним з 7 природних чудес України, що входить у сотню найбільш відомих заповідних територій планети.

Заповідник утримує близько 800 різновидів диких копитних та гібридних форм свиней, оленів, коней Пржевальського, бізонів, антилоп, баранів, зебр, биків, верблюдів, лам, віслюків куланів, шотландських поні. З деякими із них учасники експедиції познайомилися особисто під час сафарі на автомобілях. Враження від близького спілкування із зебрами, гаялами, антилопою канна, поні було важко передати словами.

Багато позитивних вражень учасники експедиції отримали під час екскурсії по зоопарку заповідника, де мали змогу ознайомитися з різними видами тварин і птахів. Асканійський зоопарк відомий значними успіхами в розмноженні цінних та рідкісних видів диких копитних і птахів у неволі, гібридизації та одомашненні їх. У ньому зібрана унікальна колекція диких тварин, привезених з різних зоогеографічних областей земної кулі.

Особливим місцем Асканії-Нова є орнітологічний парк, який теж ввійшов до об'єктів відвідання учасниками експедиції. Тут налічується більш ніж 60 видів птахів і пернатих. Серед них лебеді, качки, фламінго, павичі, журавлі, степові орли, грифи, папуги.

Неподалік заповідника розкинувся мальовничий дендропарк, який як своєрідний оазис відрізняється від дикого степу. Тут представлені дерева та кущі усіх кліматичних зон Землі. Під парк відведена територія у 170 гектарів, де зростають понад 1000 чагарників та дерев. Туристичними стежками у супроводі

екскурсовода учасники експедиції залюбки прогулялися тінистими алеями під кронами вікових дерев.

Експедиція в заповідник “Асканія-Нова”, яка в цьому році була символічно присвячена 100-річчю позашкільної освіти в Україні, нікого не залишила байдужим. Кожен з її учасників не тільки особисто побачив рідкісних тварин, які вільно переміщаються по території заповідника, відвідав унікальний дендрологічний парк, але й відчув велич неораних степів, змішання ароматів степу, сонця і вітру, які притаманні тільки цьому прекрасному куточку нашої рідної України.

«Свій голос віддаю на захист природи». Під такою назвою в **Закарпатському обласному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді** пройшла дитяча науково-практична **конференція**. Конференція також присвячувалась 100-річчю від Дня народження Василя Сухомлинського. На урочистому відкритті заходу юні актори лялькового театру «Екознайки плюс» показали виставу за мотивами відомого педагога. Конференція поєднала два сторіччя невинно. Адже творчість Василя Сухомлинського не втрачає своєї актуальності і донині. І справа, якою займаються юннати-дослідники, служить для розвитку і збереження України.

Крім того, у Черкаській області відбулась традиційна обласна педагогічна конференція, в рамках якої проходила виставка дитячої творчості «Тобі, Черкашино славетна, таланти наші і любов». **Комунальний заклад «Черкаський обласний центр роботи з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради»** представив близько 50 робіт вихованців студії «Флора», гуртка «Сувенір» та ізостудії «Палітра».

У рамках відзначення 100-річчя позашкільної освіти в Україні Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Запорізький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді провели **форуми**, але на окрему увагу заслуговує **Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю**, який у 2018 році організував проведення обласного форуму педагогічних працівників закладів позашкільної освіти «Позашкільна освіта Сумщини: сучасні практики, першочергові завдання». Під час форуму було презентовано новації, що були напрацьовані педагогічними колективами закладів позашкільної освіти області в контексті завдань проекту «Кожна дитина має право», серед яких слід виокремити технології STEM-освіти, «Перевернуте навчання», «Живий музей», започаткування Центру розвитку та професійного самовизначення дитини «Д.І.М.»; організацію роботи з реалізації стратегії освіти для сталого розвитку; забезпечення позашкільної освіти в умовах децентралізації (Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю); впровадження технології органічного землеробства у практику роботи гуртків сільськогосподарського профілю (Великописарівська районна станція юних натуралістів); організацію дослідницько-експериментальної роботи валеологічного спрямування в закладі позашкільної освіти, створення умов для

реалізації завдань інклюзивної освіти (Сумський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді); використання ресурсної бази ботанічного саду місцевого значення для актуалізації соціально-педагогічної системи станції юних натуралістів (Ямпільська районна станція юних натуралістів).

Учасники форуму мали можливість ознайомитися з експозиціями виставки творчих робіт за результатами діяльності закладів позашкільної освіти з реалізації обласного соціально-освітнього національно-патріотичного проекту «Голос крові: ми – Українці!», долучилися до обговорення актуальних питань реформування національної системи освіти, презентували концепції розвитку закладів позашкільної освіти на період до 2020 року під час тематичної платформи «Позашкілля Сумщини: погляд у майбутнє»; взяли участь у флешмобі «Крила надії», святковій програмі «Сто років позашкілля – політ успішний!».

До того ж на базі **Тернопільського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді** відбувся обласний форум позашкілля «Сучасний освітній простір закладу позашкільної освіти: від концепції до реалізації», присвячений 100-річчю позашкільної освіти в Україні. У рамках заходу Центр презентував інструктивно-методичні та стендові матеріали, натуральні експонати, які розкривали роботу закладу позашкільної освіти як координатора еколого-натуралістичної роботи в області, а заступник директора з навчальної роботи Кухарська Т.А. презентувала виступ «Позашкільна освіта в новій редакції Закону України «Про освіту».

З нагоди святкування 100-річчя позашкільної освіти в Україні протягом року проводилися **обласні семінари, семінари-практикуми** (Кіровоградська, Хмельницька, Львівська, Київська, Черкаська області). Так, педагогічний колектив **комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»** спільно з працівниками Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського на базі навчально-виховного комплексу «Павлівська загальноосвітня школа I-III ступенів – ліцей імені В.О. Сухомлинського» провів обласний семінар керівників гуртків еколого-натуралістичного спрямування «Втілення педагогічних ідей В.О. Сухомлинського в творчих учнівських об'єднаннях еколого-натуралістичного спрямування».

Крім того, на базі **Хмельницького обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді** (далі — ХОЕНЦУМ) відбувся обласний семінар методистів районних відділів, міських управлінь освіти, об'єднаних територіальних громад «Організація участі учнів і юннатів закладів освіти області в масових еколого-натуралістичних заходах», де розглядалися питання проведення освітянами області заходів до 100-річчя позашкілля.

Захід проводився спільно з Хмельницьким обласним ІІПО і Хмельницьким національним університетом, Національним природним парком «Мале Полісся» та Науково-методичним центром професійно-технічної освіти і підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області, за участі Департаменту агропромислового розвитку, екології та

природних ресурсів Хмельницької ОДА. Під час заходу відбувся «круглий стіл», де розглядалися питання організації й проведення в закладах освіти області всеукраїнських та міжнародних очно-заочних масових заходів, науково-освітніх проєктів, обласних природоохоронних акцій і дослідницько-експериментальних робіт та профільних конкурсів з учнями і юннатами, залучення їх до проведення дослідницько-експериментальної роботи під керівництвом науковців.

А також на базі Пліщинської ЗОШ I-III ст. і ДП «Шепетівський лісгосп» освітяни і лісівники області організували та провели спільний семінар з питань розвитку мережі і напрямів діяльності учнівських лісництв у школах області, приурочений до 100-річчя позашкілля України.

До того ж Хмельницький обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді провів регіональний педагогічний семінар-практикум «Організація та проведення масових еколого-натуралістичних заходів, дослідницько-експериментальної і природоохоронної роботи з учнівської молоддю в закладах загальної середньої освіти».

У семінарі-практикумі взяли участь наукові працівники Хмельницького національного університету, педагогічні працівники Хмельницького ОЕНЦУМ, завідувач методкабінету, методист природничих дисциплін відділу освіти Красилівської РДА, вчителі хімії та біології, педагоги-новатори закладів загальної середньої освіти міста Хмельницького, Летичівського, Кам'янець-Подільського та Красилівського районів.

У ході семінару з науковими працівниками Хмельницького національного університету обговорювались питання щодо вимог написання, структури та оформлення наукових робіт учнів-членів Малої академії наук України, надавались рекомендації і поради щодо організації цього напрямку роботи зі школярами, вибору тематики експериментально-дослідницьких робіт і їхнього індивідуального та групового виконання під керівництвом науковців, учителів і фахівців окремих галузей народного господарства, підготовки юних дослідників до конкурсів-захистів отриманих результатів своїх науково-дослідницьких робіт та їхньої участі в національних і міжнародних етапах низки профільних заходів.

Педагоги-новатори поділилися своїми творчими напрацюваннями та власним педагогічним досвідом з напрямів екологічної освіти і виховання, проведення експериментальної, дослідницько-натуралістичної та природоохоронної роботи з учнівською молоддю, досвідом роботи щодо написання і створення учнівських проєктів, підготовки та участі команди учнівської молоді в хімічних турнірах, всеукраїнських еколого-натуралістичних масових заходах. Наводилась низка прикладів успішної участі учнів зі своїми дослідницькими роботами в національних і міжнародних екологічних конкурсах-захистах.

Педагогічні працівники ХОЕНЦУМ ознайомили присутніх з організацією діяльності дитячих еколого-натуралістичних об'єднань і основними принципами їхньої комплектації, новими навчальними програмами юннатівських гуртків, схваленими та рекомендованими до використання відповідними комісіями Міністерства освіти і науки України та Хмельницького ОІППО, друкованими навчальними посібниками й методичними розробками, завданнями Комплексного плану заходів з екологічної освіти і виховання учнівської молоді навчальних закладів Хмельницької області на 2016-2020 рр., організацією участі школярів області у регіональних природоохоронних заходах, всеукраїнських та міжнародних очно-заочних масових еколого-натуралістичних заходах з учнівською молоддю МОН України та Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА.

На базі обласного дитячо-юнацького оздоровчого табору «Еколог» (с. Міські Млини Зіньківського району Полтавської області), що є структурним підрозділом **Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді**, проведено **обласний збір** юних екологів та дослідників сільського і лісового господарства, який був приурочений до 100-річчя позашкільної освіти в Україні.

Організаторами заходу виступили Департамент освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації та Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Полтавської обласної ради.

У зборі взяли участь 120 школярів. Це команди із 33 територіальних одиниць Полтавської області.

Для учасників заходу педагогічні працівники обласного еколого-натуралістичного центру підготували інформаційно-розважальні заходи: «Україна моя від «А» до «Я», еколого-патріотичний квест, спортивну естафету «Ми – за здоровий спосіб життя!», святкові дискотеки.

Цікавою формою для дітей і дорослих виявилась робота творчої майстерні «Зробимо разом», під час якої було виготовлено панно «Я голосую за...».

Працівниками Комунальної установи «Обласний молодіжний центр Полтавської обласної ради» була організована для учасників збору тренінгова програма.

Для керівників команд проведено культурно-розважальну програму «Наші вчителі можуть», психологічний тренінг «Подолаймо стрес разом» та заняття з працівниками Комунальної установи «Полтавський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф».

Крім того, у **Хмельницькому обласному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді** відбувся обласний збір юних натуралістів Хмельниччини, присвячений 100-річчю позашкілля, в ході якого юні дослідники демонстрували високий рівень виконання індивідуальних дослідницько-експериментальних робіт і якісні знання за обраною темою у галузях лісівництва, рослинництва й зоології та набуті практичні професійні навички та уміння. До того ж у рамках збору проходили заходи обласного етапу I Всеукраїнського юннатівського природоохоронного руху «Зелена естафета».

Всі учасники заходу отримали тематичні роздаткові матеріали і цінні подарунки, а переможці — книги «Хмельниччина», «Ліси Хмельниччини», «Гриби Хмельниччини», «Природа Малополіського Погориння (рослинний світ)».

Квести для учнівської молоді проходили в Київській, Одеській, Житомирській областях. Зокрема, 23-24 квітня 2018 року **комунальний заклад позашкільної освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради** спільно з Житомирським національним агроекологічним університетом започаткували проведення I Великого екологічного квесту «Захисник природи».

Мета заходу — залучення учнів закладів загальної середньої освіти та вихованців закладів позашкільної освіти області до науково-дослідницької і практичної діяльності в галузі екології та технології захисту довкілля, залучення педагогічних працівників закладів освіти області до популяризації ефективного використання і збереження навколишнього середовища.

Квест проводився у два етапи: I етап – відбірковий (заочний), II етап – «Екологічний слід» (фінальний).

Після відкриття квесту відбувся захист екологічних проектів 15 команд із районів, міст та об'єднаних територіальних громад Житомирщини. Юні екологи запропонували вирішення екологічних проблем своїх регіонів.

З нагоди 100-річчя позашкільля у **Надвірнянському районному еколого-натуралістичному центрі (Івано-Франківська область)** проведено зустріч зі школярами пільгових категорій та освітянами з Житомирщини. Вони екскурсійно ознайомилися з районним еколого-натуралістичним центром. Особливо до душі їм припали мешканці живого куточка: шиншила, морські свинки та черепахи. Керівники та діти взяли участь у тренінгу, майстер-класі "Новорічний сувенір". А завершилася така зустріч традиційною колядою.

У **комунальному закладі „Станція юних натуралістів” Рівненської обласної ради** пройшла зустріч у творчій майстерні „Гітара і ми”, присвячена Міжнародному дню благодійності „Щедрий вівторок” та 100-річчю позашкільної освіти, метою якої були виховання духовної культури, патріотизму, єдності, найвищих загальнолюдських цінностей – милосердя, любові до ближнього, взаєморозуміння, поваги; розвиток творчих здібностей учнівської молоді; вміння працювати в команді. До творчого спілкування долучились вихованці Станції, педагоги, батьки та гості, які мали змогу не тільки довідатись про історію пісенної творчості авторів і виконавців різних держав, але й самі виконували пісні, визначали найулюбленіші та долучились до виступів в імпровізованій формі. Під час благодійного вечора проходило чаювання, яке організували педагоги закладу, що створило затишну атмосферу, проникнуту душевністю та теплотою. Вихованці підготували збірку пісень, у яких озвучувались теми материнства, добра, любові до Батьківщини, кохання, любові до природи. Юні виконавці дали можливість замислитись,

переусвідомити, відчуті важливість збереження миру та єдності, зрозуміти важливість життєвих цінностей.

Випуск спеціальної видавничої продукції. До відзначення 100-річчя позашкільна методична служба КЗ “Запорізький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді” підготувала буклет «Еколого-натуралістична позашкільна освіта Запорізького краю в обличчях і цифрах», у якому розповідається про діяльність закладів та видатних педагогів станцій юних натуралістів, екоцентрів.

Крім того, у спецвипуску газети Управління освіти і науки Чернігівської ОДА, присвяченому 100-річчю позашкільної освіти, розкрито створення, етапи розвитку юннатівського руху на Чернігівщині, сьогоднішні будні; висвітлено роботу учнівських лісництв, досягнення юннатів та колишніх вихованців (№3 (71), листопад 2018).

На виконання обласних заходів з нагоди святкування 100-річчя позашкільної освіти в Україні КЗ ЛОР «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» спільно з Навчально-методичним науково-інформаційним центром (м. Київ), Навчально-методичним центром освіти (м. Львів), при підтримці Iowa Resource for International Service співкоординували **обласний соціальний молодіжний проект «Голосую за відповідальне лідерство»**.

У рамках реалізації проекту відбувся семінар за навчальною програмою «Молодіжний працівник як інструмент реформи державної молодіжної політики». На базі Навчально-методичного центру освіти м. Львова вісімнадцять освітян із чотирнадцяти закладів освіти Львівщини вперше пройшли навчання за цим курсом. Програма включала такі модулі, як: хто такий молодіжний працівник, дорожня карта реформи молодіжної політики, хто працює з молоддю в Україні, кращі практики роботи з молоддю. Кожен учасник отримав електронну версію посібника «Молодіжна політика в об'єднаних територіальних громадах».

Крім педагогів у другому етапі соціального молодіжного проекту «Голосую за відповідальне лідерство» взяло участь 28 школярів – представників учнівського самоврядування. Участь молодого покоління в учнівському самоврядуванні сприяє гармонійному розвитку особистості, формуванню навичок майбутнього організатора, керівника і є важливим шляхом та умовою залучення учнівської молоді до радикальних перетворень, що відбуваються у нашому суспільстві. Сьогодні можна стверджувати напевно — майбутнє нашої держави в руках розумної та надійної молоді!

До того ж з нагоди відзначення 100-річчя позашкільля та з метою озеленення й упорядкування території **комунального закладу «Чернігівська**

обласна станція юних натуралістів» (далі — ОБЛСЮН), реалізовано проект «Зелений куточок майбутнього».

За підтримки Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації колекцію дендрологічного відділу НДЗД ОБЛСЮН збільшено на 21 вид голонасінних рослин і багаторічників.

У закладанні рабатки із декоративних рослин взяли участь працівники Департаменту, юннати та педагоги станції.

Святкування 100-річчя позашкільної освіти в Україні дало можливість сучасним дітям долучитися до цікавої історії становлення прекрасної справи – вивчення та охорони природи рідного краю; визначитися з майбутньою професією і впевнено крокувати до майбутнього.

Директор НЕНЦ,
доктор педагогічних наук,
професор

В.В. Вербицький